

Warszawa, 08-09-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

II.510.1110.2025.DC/PZ

Pan

Arkadiusz Myrcha

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Sprawiedliwości

/ePUAP/

DL-I.407.1.2025

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na prośbę zawartą w piśmie z dnia 18 sierpnia 2025 r. przedkładam uwagi Rzecznika Praw Obywatelskich do projektu *ustawy o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich oraz ustawy o Krajowym Rejestrze Karnym*, wpisany do wykazu prac legislacyjnych i programowych Rady Ministrów pod pozycją UD 254. Opiniowana ustawa jest odpowiedzią na postulaty zgłaszane m.in. przez Rzecznika Praw Obywatelskich¹ w kwestii wpisywania do Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym nieletnich, którzy popełnili czyn karalny przeciwko wolności seksualnej i obyczajności². Źródła problemu Rzecznik Praw Obywatelskich upatrywał w braku rozstrzygnięcia co do wpisu do Rejestru z dostępem ograniczonym w wyroku. Oznaczało to, że wyrok skazujący (albo orzekający o zastosowaniu wobec nieletniego środków wychowawczych, poprawczych lub leczniczych, automatycznie wiązał się ze wpisem do

¹ <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-rejestr-pedofilow-problemy-ms-odpowiedz-kolejne>.

² Zakres czynów, jakie podlegają wpisowi do rejestru wynika z art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym

Rejestru Sprawców Przepęstw na Tle Seksualnym (dalej: Rejestr), bez uprzedniego poinformowania obwinionego o dodatkowych konsekwencjach wyroku skazującego (tak: art. 9 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich w obecnym brzmieniu). Jedynie rozstrzygnięcie negatywne – orzeczenie o odstąpieniu od wpisania do Rejestru z uwagi na szczególnie okoliczności wskazane w art. 9 ust. 2-4 ww. ustawy – było zawierane w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie.

W uzasadnieniu do projektu opiniowanej ustawy wskazuje się na dwa zasadnicze cele:

- „poszerzenie katalogu czynów karalnych, w związku z popełnieniem których dane nieletniego nie będą gromadzone w Rejestrze z dostępem ograniczonym”;
- „realizację konstytucyjnej zasady sprawiedliwości proceduralnej poprzez wprowadzenie normy, zgodnie z którą orzeczenie o odpowiedzialności w sprawie o przępstwo (czyn karalny) określone w art. 2 nowelizowanej ustawy będzie musiało zawierać wyraźne stwierdzenie o zamieszczeniu danych o osobie, wobec której postępowanie się toczy, w odpowiednim Rejestrze i, w przypadku decyzji sądu o wyłączeniu zamieszczenia danych takiej osoby z właściwego Rejestru, także rozstrzygnięcie o takim wyłączeniu”.

Dążąc do realizacji ww. celów, w projekcie opiniowanej ustawy proponuje się wyłączenie przedmiotowe czynów karalnych, jakie podlegają wpisowi do Rejestru. Nie będą wpisywane do Rejestru orzeczenia, które zapadły w sprawach o czyny karane z art. 200 § 1³, 3⁴ i 4⁵ k.k. oraz art. 200a § 2 k.k.⁶, a także wprowadza się obowiązek zawarcia w wyroku orzeczenia o wpisie do Rejestru z dostępem ograniczonym lub Rejestru publicznego⁷. Jeśli orzeczenia o umieszczeniu danych osobowych w Rejestrze nie zawarto w wyroku, projektowany art. 9a ustawy wprowadza procedurę uzupełnienia wyroku o orzeczenie w przedmiocie umieszczenia sprawcy przępstwa (czynu karalnego) w rejestrze. Ustawodawca proponuje, by następowało to w drodze zażalenia, jeśli nie wniesiono apelacji, a następnie sąd odwoławczy orzekałby w

³ Obcowanie płciowe lub dokonanie innych czynności seksualnych na szkodę małoletniego poniżej 15 roku życia, zagrożone karą od 2 do 15 lat pozbawienia wolności.

⁴ Prezentowanie małoletniemu poniżej lat 15 treści pornograficznych, zagrożone karą do 3 lat pozbawienia wolności.

⁵ Prezentowanie małoletniemu poniżej lat 15 wykonania czynności seksualnej w celu zaspokojenia popędu seksualnego, zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3.

⁶ Składanie propozycji obcowania płciowego małoletniemu poniżej lat 15 za pośrednictwem systemu teleinformatycznego, zagrożone karą grzywny, ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do lat 2.

⁷ Projektowany art. 9 opiniowanej ustawy.

przedmiocie uzupełnienia wyroku o rozstrzygnięcie w przedmiocie wpisu do rejestru postanowieniem⁸.

Proponuje się także usunięcie wszystkich wpisów w Rejestrze nieletnich, wobec których orzeczono środki wychowawcze, poprawcze lub lecznicze⁹ w związku z czynem karalnym z art. 200 § 3 i 4 k.k. oraz art. 200a § 2 k.k. Jednocześnie projektowana ustawa wprowadza 36 miesięczny okres *vacatio legis*¹⁰.

1. Zakres przedmiotowy i podmiotowy ustawy

Projektowanymi przepisami ustawodawca dąży do wyłączenia grupy osób: nieletnich, którzy popełnili czyn karalny z art. 200 § 1, 3 i 4 k.k. oraz 200a § 2 k.k., po ukończeniu 13 roku życia, a przed ukończeniem 17¹¹. Projektodawca zdaje się zakładać, że nawet jeśli młoda osoba popełni ww. czyn karalny, to nie stwarza ona niebezpieczeństwa jako potencjalnie posiadająca zaburzenia preferencji seksualnych, a wpisanie jej do Rejestru – nawet z dostępem ograniczonym – będzie nadmierną dolegliwością.

Do założeń ustawodawcy – w kontekście doboru grupy podmiotów, wyłączonych z wpisu do Rejestru – można mieć jedno zastrzeżenie¹².

Nie wydaje się zasadne ograniczenie wpisu do Rejestru wyłącznie do nieletnich, którzy popełnili czyn karalny. **Przepisy powinny obejmować także sprawców, którzy popełnili przestępstwo po ukończeniu 17 roku życia, a przed ukończeniem 18.** W obu przypadkach czyn zabroniony popełniła osoba bardzo młoda, o nieukształtowanej jeszcze osobowości, którą negatywne konsekwencje wpisu do Rejestru będą dotykały wyjątkowo dotkliwie. Z perspektywy celów ustawy – czyli przeciwdziałania zagrożeniom na tle seksualnym – osoby mające 16 i 17 lat chodzą do tych samych szkół (klas), mają podobne grono znajomych i w ramach tego grona mogą nawiązywać relacje o charakterze seksualnym (czy to w świecie rzeczywistym, czy wirtualnym). Co więcej, w powszechnej opinii, to osiągnięcie pełnoletniości jest wiekiem, w którym określona osoba zaczyna ponosić pełne konsekwencje swoich zachowań – poza

⁸ Procedura ta jest tożsama z procedurą uzupełnienia wyroku sądu karnego o rozstrzygnięcie o kosztach procesu – art. 626 k.p.k.

⁹ Zob. art. 3 opiniowanej ustawy.

¹⁰ Zob. art. 4 opiniowanej ustawy.

¹¹ Por. art. 1 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 978 z późn. zm.).

¹² W kwestii funkcjonowania Rejestru zob. m.in.: B. Błońska, B. Gruszczyńska, K. Witkowska-Rozpara, *Postępowanie z dorosłymi i nieletnimi sprawcami czynów naruszających wolność seksualną – wybrane problemy*, Biuletyn Kryminologiczny 2022, v. 29, s. 67–96; A. Wolska-Bagińska, *Ochrona praw i wolności nieletniego a Rejestr Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym*, Palestra 2018, nr 9, s. 63–70.

odpowiedzialnością karną. Ta bowiem zaczyna się wcześniej niż osiągnięcie pełnoletniości¹³. Niemniej nastolatek, który popełnił przestępstwo przed ukończeniem 18 roku życia nadal jest dzieckiem¹⁴, korzysta z dodatkowych gwarancji procesowych – m.in. w ramach obrony obligatoryjnej¹⁵, czy podkreślenia wychowawczego celu kary¹⁶. Z perspektywy analizowanego projektu ustawy, wsparcie profesjonalnego reprezentanta procesowego, czy dominujący cel wychowawczy kary, mają niewielkie znaczenie. Siedemnastolatek skazany za przestępstwo z art. 200a § 2 k.k., np. z powodu wysyłania propozycji obcowania płciowego do 13, czy 14 latki za pośrednictwem mediów społecznościowych, nawet jeśli odstąpiono od wymierzenia kary na podstawie art. 59 k.k. zostanie wpisany do Rejestru z dostępem ograniczonym. Jedynie wyjątkowo, w szczególnie uzasadnionych wypadkach¹⁷, sąd może podjąć decyzję o nieumieszczaniu wpisu w Rejestrze m.in., jeśli zamieszczenie danych spowodowałoby niewspółmiernie surowe skutki dla tej osoby. Warto także zauważyć, że problem skazywania za czyn z art. 200 § 1 k.k. – i umieszczania wpisu w Rejestrze – może dotyczyć od 20% do 25% osób skazywanych za to przestępstwo. Na podstawie

¹³ Zob. art. 10 k.k.

¹⁴ Na podstawie przepisów dyrektywy 2016/800 dzieckiem jest każda osoba, która ma mniej niż 18 lat. Zob. art. 3 pkt 1 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/800 z dnia 11 maja 2016 r. w sprawie gwarancji procesowych dla dzieci będących podejrzanymi lub oskarżonymi w postępowaniu karnym (Dz. U. UE. L. z 2016 r. Nr 132, str. 1). Warto także zauważyć, że przepisy Konstytucji gwarantują dzieciom szczególną ochronę. Obowiązkiem ustawodawcy jest takie ukształtowanie przepisów ustawowych, by implementowały one zasadę ochrony praw dziecka (art. 72 Konstytucji).

¹⁵ Art. 79 § 1 k.p.k.

¹⁶ Art. 54 § 1 k.k.

¹⁷ Art. 9 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym umożliwia odstąpić od umieszczenia wpisu w Rejestrze „ze względu na ochronę życia prywatnego lub inny ważny interes prywatny pokrzywdzonego lub jego osób najbliższych, a zwłaszcza dobro małoletniego pokrzywdzonego, lub gdy zamieszczenie danych spowodowałoby niewspółmiernie surowe skutki dla osoby, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 1-3”.

danych statystycznych GUS z lat 2014-2018 oszacowano, że ponad 1/5 sprawców czynu z art. 200 § 1 k.k. to osoby przed ukończeniem 18 roku życia¹⁸.

Niejasna jest relacja między art. 10 § 4 k.k. a projektowanym art. 6 ust. 1 pkt 4 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i czy zastosowanie wobec 17 latka środków wychowawczych na podstawie art. 10 § 4 k.k. sprawia, że taka osoba nie zostanie wpisana do Rejestru z dostępem ograniczonym.

Podsumowując, **w przypadku osób, które zostały skazane za czyn z art. 200 § 1, 3 i 4 k.k. albo art. 200a § 2 k.k. po ukończeniu 17 lat, a przed osiągnięciem pełnoletniości, celowe wydaje się wprowadzenie generalnej zasady, zgodnie z którą taka osoba nie podlega wpisowi do Rejestru z dostępem ograniczonym, ale sąd powinien móc orzec o wpisaniu do ww. rejestru, jeśli właściwości i warunki osobiste sprawcy, okoliczności popełnienia czynu, przemawiają za taką koniecznością.**

W odniesieniu do zakresu przedmiotowego czynów, jakie proponuje się wyłączyć z podlegania wpisowi do Rejestru z dostępem ograniczonym, warto zwrócić uwagę na kolizję art. 200 § 1 k.k. z art. 197 § 4 k.k. Z powodu zmodyfikowania znamion przestępstwa zgwałcenia w art. 197 § 1 k.k. i dodania nowego znamienia w postaci „doprowadzenia do obcowania płciowego w inny sposób mimo braku jej zgody”¹⁹ każde obcowanie płciowe z osobą, która z przyczyn prawnych lub faktycznych zgody wyrazić nie może, będzie musiało być kwalifikowane z art. 197 § 1 k.k. W przypadku osób poniżej 15 roku życia, trudno jest rozstrzygnąć kolizję z art. 197 § 4 k.k., który wprowadza surowszą sankcję karną za „zgwałcenie wobec małoletniego poniżej lat 15”. Przy przyjęciu, że kolizji nie da się rozstrzygnąć i zachodzi kumulatywny zbieg przestępstw – art. 11 § 2 k.k. – sąd podejmując decyzje o zastosowaniu środków wychowawczych, poprawczych lub leczniczych będzie musiał jako podstawę

¹⁸ M. Babik, *Czynniki ryzyka wykorzystania seksualnego dzieci*, [w:] M. Cholewa, P. Studnicki (red.), *Wykorzystywanie seksualne osób małoletnich Ujęcie interdyscyplinarne*, Kraków 2022, s. 77; https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/99187880/ochrona_dziecka_III-libre.pdf?1677504211=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DWykorzystywanie_seksualne_osob_maloletni.pdf&Expires=1756821135&Signature=Ab95zT1SizFez1tP2KLvKTNnKct2vZGbhOI8ViA092~MQunQrobNrtLf91G0ch4wZdbr4VacHxEZdYesbkELpczREAOCpfILH-ab1M0qQMelf9IEqWqTBNPIODRkmii3B9MQZWqPy2tjPUyoxxE60kz~Y~4dFQxKLtVYi2tNY4myQ1YJpW3HhBArMCAUVkZKayLCWudiU43qL1Dch0BQ52~QPeU~IBQ67rGwGLmR4fDszSsyVv6zm~hMCEkCatJBgnOev0mvxwAtLowDqtV8yOQjq6IKd~EBplem4Mfz~uje4Sf7h8Zzn46omS1UjyncINj99vQJ7rv1-dQce66lQ_&Key-Pair-Id=APKAJLOHF5GGSLRBV4ZA#page=41.

¹⁹ Zob. szerzej: D. Czerniak, A. Pietryka, *Nowe znamiona przestępstwa zgwałcenia?*, Palestra 2025, nr 2, s. 33-51; M. Małecki [w:] *Przestępstwo zgwałcenia po nowelizacji. Komentarz*, Warszawa 2025, art. 197.

orzeczenia wziąć art. 197 § 1 i 4 k.k. w zb. z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. Biorąc pod uwagę przepisy prawa karnego materialnego – a zwłaszcza art. 10 § 2 k.k. – konsekwencją trudności w rozdzieleniu zakresów art. 197 § 1 i 4 k.k. oraz art. 200 § 1 k.k. może być ograniczenie praktycznego znaczenia proponowanych zmian. Za czyn z art. 197 § 4 k.k. karnie odpowiada osoba, która ukończyła 15 lat. Dodatkowo, projektowane zmiany wyłączają wpis do Rejestru wyłącznie w przypadku skazania za czyn z art. 200 § 1 k.k. Jeśli praktyka wymiaru sprawiedliwości nie pozwoli na precyzyjnie odróżnienie zakresów ww. przepisów, projektowane zmiany, ograniczające krąg osób podlegających wpisowi do Rejestru, w praktyce będą miały niewielkie zastosowanie. Zmiany w ustawie o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich w zakresie wpisu w Rejestrze z dostępem ograniczonym nie zastąpią jednak zmian w prawie karnym. **Konieczne jest doprecyzowanie zakresu art. 197 § 4 k.k. i np. wskazanie w treści przepisu, że surowszej odpowiedzialności karnej polega ten, kto doprowadza do obcowania płciowego osobę poniżej 15 roku życia przemocą, groźbą lub podstępem²⁰.**

2. Orzekanie o wpisaniu danych osobowych do Rejestru z dostępem ograniczonym

Pozytywnie należy ocenić proponowane zmiany dotyczące zamieszczania orzeczenia o umieszczeniu w Rejestrze publicznym i Rejestrze z dostępem ograniczonym w wyroku skazującym (albo orzekającym o środkach wychowawczych, poprawczych lub leczniczych). Skazany ma świadomość całościowych konsekwencji popełnionego czynu zabronionego z chwilą wydania orzeczenia. Dodatkowo, skoro sąd ma obowiązek zamieścić stosowne rozstrzygnięcie w wyroku – zatem wpis nie następuje automatycznie, niekiedy bez wiedzy skazanego – ma on możliwość zaskarżenia takiego rozstrzygnięcia. Może np. kwestionować nieuwzględnienie przesłanek pozwalających na odstąpienie od wpisu do Rejestru w środku zaskarżenia (apelacji). Dodatkowo, skoro stosowne rozstrzygnięcie musi zostać zawarte w orzeczeniu kończącym postępowanie w danej instancji, sąd będzie musiał je uzasadnić²¹. W tym wyjaśnić, dlaczego nie zastosował przesłanek z art. 9 ust. 2 lub 3 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich.

²⁰ Na ten problem zwracała uwagę także Rzeczniczka Praw Dziecka na posiedzeniu Komisji Senackich, gdzie analizowano propozycję zmian w k.k. dotyczących przestępstwa zgwałcenia. Zob. posiedzenie Komisji: <https://www.senat.gov.pl/prace/komisje-senackie/przebieg,10593,1.html>.

²¹ Zob. postulaty RPO z wystąpień generalnych wskazanych na stronie: <https://bip.brpo.gov.pl/pl/content/rpo-rejestr-pedofilow-problemy-ms-odpowiedz-kolejne>.

Projektowane przepisy wprowadzają także procedurę uzupełnienia orzeczenia kończącego postępowanie w sprawie o rozstrzygnięcie w przedmiocie wpisu w Rejestrze (projektowany art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich). Procedura uzupełnienia orzeczenia o rozstrzygnięcie w przedmiocie wpisu w Rejestrze w postępowaniu prowadzonym na podstawie ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich²² jest słuszna. W postępowaniu prowadzonym na podstawie ww. ustawy stosuje się odpowiednio przepisy k.p.c.²³ – art. 27 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich. Przepis art. 351 k.p.c. pozwala na uzupełnienie merytorycznej części orzeczenia (wyroku), jeżeli sąd nie orzekł o całości żądania, o natychmiastowej wykonalności albo nie zamieścił w wyroku dodatkowego orzeczenia, które według przepisów ustawy powinien był zamieścić z urzędu. W przypadku postępowania prowadzonego przeciwko nieletniemu, takie rozwiązanie jest spójne systemowo. Obecnie, istnieje możliwość uzupełnienia orzeczenia przeciwko nieletniemu o środki wychowawcze (art. 7 ustawy o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich), które są w swojej istocie zbliżone do środków karnych orzekanych w sprawach karnych (np. środek wychowawczy w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów lub pojazdów określonego rodzaju – art. 7 pkt 7 i art. 39 pkt 3 k.k.).

Za nietrafną/ należy uznać proponowaną procedurę uzupełnienia wyroku o rozstrzygnięcie o wpisie do Rejestru w sprawach prowadzonych na podstawie przepisów k.p.k. (projektowany art. 9a ust. 1). Jest ona wzorowana na uzupełnianiu wyroku o rozstrzygnięcie w przedmiocie kosztów procesu – art. 626 k.p.k., czy skorygowaniu oczywistej omyłki pisarskiej – art. 105 k.p.k., względnie – na procedurze uzupełnienia wyroku, jeśli wyrok nie zawiera rozstrzygnięcia w przedmiocie zaliczenia okresu rzeczywistego pozbawienia wolności na poczet kary – art. 420 k.p.k. Tymczasem, orzeczenie o wpisie do Rejestru nie jest jedynie czynnością techniczną. Dotyczy istotnych, długotrwałych konsekwencji popełnionego czynu zabronionego – wpisu do Rejestru co do zasady się nie usuwa²⁴. Sąd orzekający w sprawie powinien ocenić, czy wpis do Rejestru nie narazi np. pokrzywdzonego na dodatkowe dolegliwości, nie będzie prowadził do wtórnej wiktymizacji, a także, czy nie spowoduje nadmiernych, nieproporcjonalnych skutków dla skazanego. Wpis od Rejestru nie jest zatem automatyczną i nieuchronną konsekwencją skazania, ale sąd

²² Ustawa z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 978 z późn. zm.).

²³ Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1568 z późn. zm.).

²⁴ Art. 8 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym.

ma pewien margines oceny i swobody w zakresie podjęcia decyzji o wpisaniu tam danej osoby. Brak rozstrzygnięcia w wyroku prowadziłyby do tego, że osoba skazana za przestępstwo wskazane w art. 2 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym nie zostałaaby wpisana do Rejestru. Uzupełnienie zaś rozstrzygnięcia w trybie wydania stosownego postanowienia – umożliwiłoby wpisanie do Rejestru danej osoby. Brak rozstrzygnięcia o wpisie do Rejestru nie jest oczywistą omyłką pisarską lub rachunkową. Niezawarcie takiego orzeczenia w wyroku uzewnętrznia, że ta kwestia nie była przedmiotem narady i głosowania nad orzeczeniem, czyli sąd w ogóle tej kwestii – w chwili wydawania orzeczenia – ani nie analizował ani nie rozważał²⁵.

Projektowane przepisy w zakresie uzupełnienia wyroku o rozstrzygnięcie w przedmiocie wpisu do rejestru odsyłają do przepisów procedury karnej (projektowany art. 9a ust. 4). To k.p.k. będzie regulował liczebność składu orzekającego, zasady uzasadnienia decyzji procesowej. W kwestii składu sądu, jeśli sprawa była rozpoznawana w składzie ławniczym (a tak np. jest w sprawach o zbrodnie²⁶), postanowienie w przedmiocie wpisu skazanego w Rejestrze zostanie wydane w innym składzie – co do zasady, jednoosobowym składzie zawodowym (tj. w składzie jednego sędziego). Posiedzenia sądu są co do zasady niejawne dla publiczności (art. 96 k.p.k.), i nie o każdym posiedzeniu zawiadamia się osoby uprawnione do stawiennictwa. Zgodnie z art. 96 § 1 i 2 k.p.k. „§ 1. Strony oraz osoby niebędące stronami, jeżeli wykażą interes prawny w rozstrzygnięciu, mają prawo wziąć udział w posiedzeniu wówczas, gdy ustawa tak stanowi, chyba że ich udział jest obowiązkowy. Przepis art. 451 stosuje się odpowiednio. § 2 W pozostałych wypadkach nie zawiadamia się ich o posiedzeniu, a mogą wziąć w nim udział, jeżeli się stawia, chyba że ustawa stanowi inaczej.”. Projektowany przepis art. 9a ust. 2 stanowi, że strony mają prawo wziąć udział w posiedzeniu sądu, a na postanowienie przysługuje zażalenie. Oznacza to, że strony – co do zasady – mogą wziąć udział w posiedzeniu i zostaną zawiadomione o terminie posiedzenia (art. 96 § 1 k.p.k.). Pojawia się pytanie, czy przeprowadzenie „posiedzenia uzupełniającego” w celu rozstrzygnięcia o zasadności wpisu w Rejestrze zapewnia tożsamy poziom gwarancyjności, co analizowanie tej kwestii na publicznej rozprawie. Warto bowiem zauważyć, że znaczenie ma nie tylko sam udział stron, ale także możliwość wnioskowania o przeprowadzenie dowodów i obrony swoich uprawnień. Na posiedzeniu, co do zasady, nie przeprowadza się postępowania

²⁵ Zatem uzasadnienie orzeczenia także nie zawiera żadnej argumentacji w kwestii zasadności wpisu w rejestrze albo niezasadności wpisu w rejestrze z uwagi np. na ograniczenie wtórnej wiktymizacji.

²⁶ Art. 28 k.p.k.

dowodowego, a sąd może jedynie przeprowadzić czynności sprawdzające w trybie art. 97 k.p.k. Niespójnym systemowo byłoby rozwiązanie, które pozwalałoby na różny standard orzekania i różny standard orzeczenia w odniesieniu do merytorycznych rozstrzygnięć w wyroku. Jeśli bowiem sąd karny nie orzeknie o obligatoryjnym i bezwzględnym środku karnym dożywotniego zakazu prowadzenia pojazdów (art. 42 § 4 k.k.), to takie rozstrzygnięcie nie może zostać uzupełnione w trybie art. 420 k.p.k. ani na jakimkolwiek innym trybie niż w drodze środków zaskarżenia. Orzeczenie w przedmiocie wpisu w Rejestrze, jak to zostało wcześniej wskazane, nie jest ani czynnością techniczną ani nie jest prostą konsekwencją skazania. Sąd ma obowiązek przeanalizować dowody zebrane w sprawie, a także ocenić, czy wpis w Rejestrze nie będzie prowadził do niewspółmiernych dolegliwości dla pokrzywdzonego albo sprawcy przestępstwa o charakterze seksualnym.

Tym samym brak orzeczenia w przedmiocie wpisu w Rejestrze powinien być traktowany tak samo jak brak rozstrzygnięcia w przedmiocie środka karnego, czy środka kompensacyjnego - jako uchybienie, które może być usunięte wyłącznie w drodze środków zaskarżenia, w postępowaniu w toku instancji. Konieczna jest zatem zmiana projektowanego art. 9a ust. 1 nadanie mu brzmienia: „Art. 9a. 1. Jeżeli orzeczenie nie zawiera rozstrzygnięcia, o którym mowa w art. 9 ust. 1a, sąd na wniosek stron, pokrzywdzonego lub z urzędu orzeka o tym niezwłocznie postanowieniem na posiedzeniu.”, tj. wykreślenie odesłania do art. 9 ust. 1 opinowanej ustawy.

3. Inne uwagi

Projektowana ustawa wprowadza długi, 36 miesięczny okres *vacatio legis*. W uzasadnieniu do projektu nowelizacji wskazuje się na konieczność dostosowania systemu teleinformatycznego i zbadanie dotychczasowych wpisów. Tak długi okres nie wydaje się jednak uzasadniony – zwłaszcza biorąc pod uwagę cele projektowanej ustawy i ochronę nieletnich sprawców przestępstw. Dla części z nich, usunięcie wpisu nastąpi szybciej na zasadach ogólnych, tj. po 10 latach od wpisania (art. 18 ust. 4 ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich), niż na podstawie art. 3 ust. 2 opinowanej ustawy. Brak jest publicznie dostępnych informacji dotyczących liczby wpisów w Rejestrze z ograniczonym dostępem w 2025 r. W Rejestrze publicznym obecnie wpisano 1664 osoby²⁷, zaś w literaturze wskazuje się, że szacunkowo można przyjąć, że w Rejestrze z dostępem

²⁷ <https://rps.ms.gov.pl/pl-PL/Public#/home>.

ograniczonym liczba wpisów jest 3 razy wyższa²⁸. Nie wydaje się, że potrzeba aż trzech lat, by przeanalizować ok. 6000 wpisów w Rejestrze ograniczonym – zwłaszcza przy wprowadzeniu odpowiednich kryteriów wyszukiwania wpisów w Rejestrze, uwzględniających m.in. wiek sprawcy czynu.

Dodatkową wątpliwością, jest zakres przedmiotowy ustawy o przeciwdziałaniu zagrożeniom przestępczością na tle seksualnym i ochronie małoletnich. Przepis art. 2 wskazuje, jakie przestępstwa podlegają wpisowi do Rejestru, a jakie nie. Wśród przestępstw, które podlegają wpisowi do Rejestru jest art. 200b k.k., tj. publiczne pochwalenie pedofilii zagrożone karą do lat 2 pozbawienia wolności. Jednocześnie, poza zakresem przedmiotowym ustawy pozostawiono art. 202 § 4c k.k., czyli uczestnictwo w „przedstawieniach” seksualnych z udziałem małoletniego. Przepis ten penalizuje m.in. udział w streamingach o charakterze pedofilskim²⁹, co jest zagrożone karą pozbawienia wolności do lat 3. Pojawia się pytanie, czy celowe jest wprowadzanie tak dolegliwej sankcji – w postaci wpisu w Rejestrze - za przestępstwo popełnione przez wypowiedź, a zarazem pozostawienie poza zakresem wpisu udział w „przedstawieniach”, gdzie osoba „na żywo” może obserwować krzywdzenie dziecka.

Konkludując, proszę uprzejmie o poinformowanie mnie o stanowisku Pana Ministra zajęтым wobec przedłożonych uwag i ostatecznego kształtu projektu ustawy.

Z wyrazami szacunku

Stanisław Trociuk

Zastępca Rzecznika Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/

Do wiadomości:

- Pan Poseł Marek Ast Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Sejmu RP (ePUAP);

²⁸ W 2020 roku wpisów tych było prawdopodobnie 4230. Zob. A. Wolska-Bagińska, *Funkcjonowanie Rejestru Sprawców Przestępstw na Tle Seksualnym na podstawie badań ankietowych i danych statystycznych*, Przegląd Prawno-Ekonomiczny 2021; <https://czasopisma.kul.pl/index.php/ppe/article/download/11430/11330/86774>.

²⁹ Zob. art. 4 ust. 4 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/93/UE z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie zwalczania niegodziwego traktowania w celach seksualnych i wykorzystywania seksualnego dzieci oraz pornografii dziecięcej, zastępująca decyzję ramową Rady 2004/68/WSiSW (Dz. U. UE. L. z 2011 r. Nr 335, str. 1 z późn. zm.).

- Pan Senator Krzysztof Kwiatkowski Przewodniczący Komisji Ustawodawczej Senatu RP (ePUAP);
- Pani Monika Horna – Cieślak, Rzeczniczka Praw Dziecka (ePUAP).